

Samgonguskjal millum Tjóðveldi, Javnaðarflokkkin og Miðflokkkin Samhaldsfesti, sjálvstýri, møguleikar og menning

Høvuðsendamál samgongunnar er at skipa Føroyar sum eitt sjálvbjargið og samhaldsfast samfelag, har hvør einstakur hevur mest møguligt frælsi. Vit skulu vera veruligur partur av altjóða samfelagnum, sum dregur fólk og íløgur til sín og harvið skapar burðardyggan vøkstur. Tí setir samgongan sær hesi mál:

- Sosialir reformar skulu tryggja teimum við størsta tørvinum javnbjóðis møguleikar fyri einum virknum lívi
- Vinnupolitikkurin skal skapa nýmenning og vøkstur og taka burtur forðingar hjá vinnu, feløgum og einstaklingum fyri altjóða samstarvi
- Búskaparlígar langtíðarætlanir skulu skapa burðardyggan vøkstur og sum frá líður gera føroyska búskapin óheftan
- Miðvísar íløgur verða gjørdar í útbúgving, mentan og gransking
- Stjórnarskipanin skal verða samtykt og mál verða skipað undir føroyskt ræði
- Heilsupolitisk átøk skulu tryggja fólkaheilsuna
- Orku- og umhvørvispolitikkurin verður á altjóða samhaldsføstum stóði
- Átøk til økismenning og broytingar í kommunubygnaði skulu geva øllum økjum í landinum møguleika at mennast í rímligari javnvág

Til tess at tryggja stöðugleika verða hesar meginreglur fylgdar í politiska starvinum:

- Tjóðarsenjor verða gjørdar tvørtur um floksmørk um stórar samfelagsligar broytingar.
- Avvarandi partar verða bodnir at verða við, tá ið stórar broytingar og samtyktir verða viðgjørdar
- Rættartrygd og opinleiki skulu galda í allari fyrising
- Tá ið stórar samfelagsíløgur verða gjørdar, skulu tær hava greiða raðfesting og figging á langtíðarætlan, ið røkkur í minsta lagi 10 ár fram

Stórar avbjóðingar eru í føroyska búskapinum í løtuni. Millum annað er ójavnvág á handils- og gjaldsjavna umframt trott á arbeiðsmegi og trýst á kostnaðarstöði.

Samgongan bindur seg til at reka ein ábyrgdarfullan figgjar- og búskaparpolitik og fremja neyðugar bygnaðarbroytingar, har lagt verður upp fyri sveiggjum í búskapinum og neyvt tamarhald er á øllum útreiðslum.

Grundstöðið undir búskapinum er framleiðsluvirðið í landinum. Politiska endamálið við figgjar- og búskaparpolitikkinum er at geva øllum borgarum javnbjóðis møguleikar, at vælferðin hjá føroyingum verður ment, at samfelagnum verður tryggjað eitt trygt stóði fyri sjálvmenning og búskapar-

ligum sjálvbjargni, at neyvt samsvar verður millum privat og alment fyrirtakssemi og íløgur, og at vinnuni verður tryggjað kappingarføri.

Politisku átøkini, sum samgonguskjalið nevnir, eru øll bundin at figgjar- og búskaparstöðuni.

Figgjar- og búskaparmál

Gjørdar verða yvirskipaðar broytingar í figgjar- og búskaparpolitikkinum, sum eisini fevna um kommunala búskapin.

Miðað verður eftir jøvnum og haldførum vøstri og langtíðarjavnvág í búskapinum. Lagt verður upp fyri sveiggjum, sum henda í búskapinum, bæði av innlendis og útlendis ávum.

Málið er at skipa ein sjálvberandi og óheftan búskap við langtíðarætlanum, sum stöðugt fyrireikar samfelagið til bygnaðarlígar broytingar innanhýsis og til krøv í altjóða búskapinum og á altjóða marknaðinum.

Til tess at røkka málinum verða hesi stig tikin: Játtnarskipan landsins verður endurskoðað, langtíðarfiggjarætlanir verða gjørdar fyri rakstur og lögur, fullfiggjað hagtalsgrundarlag verður fingið til vega, tjóðarroknskapurin verður dagfurdur sambært OECD-leisti, búskapargrunnur Føroya verður stovnaður, bindandi avtalur verða árliga gjørdar ímillum land og kommunur um ílög- og rakstrarkarm, felags figgjarstýring og roknskaparreglur verða skipaðar fyri land og kommunur, altjóða skulu stovnar gera regluligar dygdarmetingar av føroyska búskapinum, og funktiónirnar fyri figgjarstýring og tænarur hjá tí almenna verða samskipaðar.

Skattur, avgjöld og útgjald

Skattaskipanin er ov einstáttað, og skatta-grundarlagið skal breiðkast. Progressiviteturin í skattinum er fallandi orsakað av, at parturin hjá kommununum av almenna búskapinum og tænarunum økist, samstundis sum avgjaldsparturin økist í mun til skattapartin av landsins inntøkum.

Tí skal skattaskipanin endurskoðast við tí endamáli, at heildin í skatta- og avgjaldspolitikkinum verður meira progressiv, sjúkrakassa- og kringvarpsgjaldið verða lögð inn í skattaskipanina, kapitalvinnings skattalógin verður endurskoðað til tess at stöðga óætlaðum avleiðingum, og MVG-lóggávan og trotabúvalóggávan verða endurskoðaðar.

Búskapargrunnur:

Búskapargrunnur Føroya verður settur á stovn. Í grunnin fara móguligar oljuinntøkur, inntøkur av einskiljingum og aðrar serinntøkur.

Einskiljingar:

Einskiljingar verða framdar, um mett verð-

ur, at tær eru til gagns fyri samfelagið og vinnubygnaðin.

Sjálvstýrismál

Til tess at menna samfelagið og víðka um virkisfórleikarnar tekur samgongan hesi málsøki undir føroyskt ræði:

- Flogferðslu og umsiting av lofrúminum
- Figgjarøkið og figgjarfirtirlit
- Ídnaðarhugverksrætt – patent o.a.
- Útlendingaøkið og Marknaðefirtirlit
- Upphavs-rætt
- Figgjarrætt
- Mát og vekt
- Sakførarastarvssemi
- Sjórrætt, loðs, uppmerking og vitaverk
- Halgdagslóg
- Revsirætt
- Persóns-, húsfólka- og arvarætt
- Veðurtænastu

ES og føroyskt málsræði

Forðað skal verða fyri, at føroyskur uttanríkispolitikkur endar undir ES valdi í sambandi við, at í Danmark eru ætlanir um at taka fyrivarnini móttvegis ES av og seta í gildi nýggja ES stjórnarskipan. Málið er, at valdið verður flutt til Føroya og ikki til ES.

Ríkisveiting

Málsøkið Serumsorgan verður yvirtikið. Kostnaðurin er 117 milliónir. Upphædd av ríkisveitingini verður árliga sett til vikis til tess at røkka hesum máli.

Figgjarlig viðurskipti

Uppgerð verður gjørd við Danmark, sum til fulnar lýsir øll figgjarlig viðurskipti millum Danmark og Føroya, eisini móguligar figgjarligar fyrimunir, Danmark hevur havt Føroya vegna í NATO felagsskapinum.

Stjórnarskipan

Stjórnarskipanararbeiðið verður gjørt liðugt, álit verður lagt fyri lögtingið, og síðan fer málið til fólkaatkvøðu í 2010.

Uttanríkisráð

Virkað verður fyri føroyskum EFTA-limaskapi, fullum luti í teimum fyra frælsunum í ES, víðkaðum sendistovuvirksemi Føroya eisini við heiðurskonslum, at skipa fleiri sendistovur, at víðka samstarvið ímillum útnorðurlondini og hini londini kring Norðuratlantshav, at vera virknari í menningarsamstarvi, at fáa sjálvstöðugan limaskap í Norðurlandaráðnum og Ráðharraráðnum, at gerast partur av UNESCO, UNCHR, WTO, og at knýta samstarv við OECD

Fórleikamenning av starvsfólki

Til tess at fórlíkamenna starvsfólk til sendimannavirksemi verður samstarv skipað við norðurlendskar sendistovur kring heim.

Menningarsamstarv

Vit hava skyldu at vísa samhaldsfesti við umheimin, tí verður menningarsamstarvið framhaldandi útbyggt og ment, samstundis sum neyðhjálp framhaldandi verður latin.

Útflutningsframi og tjóðarbranding

Útflutningsmøguleikar verða mentir. Verkætlan skal nágreina, hvussu vit samskipað fáa lýst Føroyar og samskipti okkara við umheimin.

Nýggir útflutningsmøguleikar innan eitt nú tøknilig framtøk, tónleik og skapandi list verða stuðlaðir. Harumfram verða skapandi list og ítróttur nýtt sum marknaðarføringaráttøk fyri aðrar vinnur.

Rættartrygd borgarans

Rættarstöða og rættartrygd hjá menningartarnaðum, sálarsjúkum, brekaðum, brúkararum, sjúklingum, gomlum, børnum og ungam verður styrkt.

Gransking

Gransking er fyrirteytin fyri bæði búskaparvøstri og samfelagsmenning sum heild. Tí verður styrkt munandi um granskingina í breiðastu merking, eins og vinnan verður stimbrað til eisini at fara undir miðvísa gransking. At fáa til vega nøktandi hagtalsgrundarlag er ein partur av hesi ætlan.

Tær eindir, sum í dag varða av granskingini, verða betur samskipaðar.

Málið er at nýta líka stóran part av BTÚ til gransking, sum OECD-mælir til.

Samgongan er sinnað at játta tann pening, ið krevst, til tess at Føroyar kunna verða virkin partur í granskingarhøpinum hjá ES.

Mentan

Tjóðarsamleikin er tað, sum knýtir føroyska fólkini saman. Orsøkin til at vit byggja land er, at vit hava ein serstakan samleika. Men hann er undir trýsti uttaneftir. Tí verða munandi átøk gjørd til tess at stimbra og menna tjóðarsamleikan.

Mentanararvur

Samgongan stuðlar átøkum, sum hava til endamáls at varðveita og stuðla ta mentan, sum er serstøk føroysk, og sum einans vit varða av, t.d. føroyska bátin, búnan, dansin, rossid og annað.

Málstevna

Samgongan fer í mest móguligan mun at